

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	21924 - Intervenció Estratègica / 1
Titulació	Grau de Treball Social - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Anna Sala Ferran a.sala@uib.cat	11:00	12:00	Divendres	15/02/2019	13/07/2019	Associats / Ramon Llull

Contextualització

L'assignatura d'Intervenció Estratègica, emmarcada en la matèria d'Habilitats Socials i de Comunicació en Treball Social, proposa el coneixement, desenvolupament i adquisició de les habilitats i destreses interpersonals basades en el Model Centrat en les Solucions, formulat inicialment per l'equip del Brief Family Therapy Center de Milwaukee (BFTC) a partir de les idees de Steve de Shazer.

A partir dels anys vuitanta, ha vingut desenvolupant-se una “megatendència” en el treball de relació d'ajuda, centrat tant en el potencial humà, en els costats forts personals, en les capacitats, possibilitats i habilitats positives, com en els recursos personals i familiars. Aquesta visió sobre el treball amb les persones permet ampliar i complementar als models més centrats en els dèficits, discapacitats i disfuncionalitats. Les aportacions sistèmiques, constructivistes i construccionistes a diversos contextos d'intervenció ha generat eines noves, útils i validades, creant-se formes de treballar centrades en les persones i en els seus recursos, més que en les seves limitacions.

Aquesta assignatura proposa una implementació dels recursos tècnics dels alumnes i, a través del coneixement de noves tecnologies sobre el canvi humà. El treball centrat en els objectius dels clients, el reconeixement de “el que funciona” en les vides de les persones, potenciant la seva autoeficàcia, motivació per al canvi i ampliació dels seus repertoris de conducta, ve fonamentat per la coneguda premissa constructivista: “la millor eina és una bona teoria”.

Possiblement, la major i més eficaç eina que aporta el model estratègic centrat en les solucions a la intervenció psicosocial i al Treball Social, és el seu posicionament crític davant idees limitadores en els nostres contextos de treball, com la idea de resistència, la idea de pacient o les visions negatives i discapacitantes de les persones, entre unes altres. Per això, un objectiu primordial d'aquesta assignatura és aportar la visió lúcida, crítica i complementària d'aquest model davant altres visions sobre el canvi i el treball amb persones.

Professorat. Psicòloga general sanitària. Postgrau d'especialització en Psicologia Infanto-juvenil i màster d'especialització en Teràpia Breu Estratègica. Es dedica a la intervenció psicològica des de l'enfoc breu i estratègic en la infància, l'adolescència i l'etapa adulta en l'àmbit privat sent cofundadora d'Es Calidoscopi i en l'àmbit públic sent membre de l'equip d'atenció psicològica a les famílies en situació de violència filio-parental, conflictes familiars i adolescents amb mesures judicials en col·laboració amb Adiseb - Atenció Psicosocial i el Servei de Família del Govern de les Illes Balears. També es dedica a la formació a professionals vinculats a l'àmbit infanto-juvenil i a la família i és coordinadora i docent del Màster d'Intervenció Psicològica en

Guia docent

la Infància i l'Adolescència d'Es Calidoscopi. Col·labora amb centres educatius i amb altres professionals realitzant funcions de supervisió i assessorament i tallers per a famílies i al·lots.

Requisits

Part de les destreses i habilitats bàsiques de maneig del procés d'ajuda i comunes a la Intervenció Estratègica, haurà estat desenvolupada, potenciada i adquirida en assignatures anteriors. En aquesta assignatura, aquestes competències necessàries per conduir entrevistes com a futurs i futures treballadors socials seguiran sent imprescindibles.

No obstant això, en Intervenció Estratègica es requerirà un avanç en les capacitats d'ajuda, sent útil comprendre, adquirir i saber manejar nous paradigmes de l'atenció a les persones. La capacitat per entendre els punts de vista dels altres, l'habilitat per ajustar-se a les cosmovisions dels nostres clients i usuaris, així com la capacitat per mantenir l'esperança, l'optimisme i la motivació encara als moments més crítics pels quals poden travessar les persones, seran requisits necessaris per a l'abordatge d'aquesta assignatura.

La intervenció Estratègica també requereix habilitats cognitives com la planificació futura, el reconeixement i construcció de diferències generadores de benestar i canvi, la capacitat per connectar, relacionar i crear possibilitats davant diferents aspectes de l'experiència humana, etc. La creativitat és una altra de les fortaleses i requisit fonamental d'aquesta manera de treballar amb les persones.

Competències

Específiques

- * CE7 Capacitat de promoure el creixement, desenvolupament i independència de les persones per facilitar l'enfortiment de les habilitats de relació interpersonal i millorar les seves condicions de vida. CE15. Capacitat de preparar i participar en les reunions de presa de decisions a fi de defensar millor els interessos del sistema client. CE11. Capacitat de desenvolupar estratègies de prevenció per gestionar i minimitzar l'estrès i el risc derivat de l'exercici professional .

Genèriques

- * CG5. Capacitat d'establir relacions professionals, analitzant necessitats, problemes, díficultats i conflictes, a fi de identificar la forma més adequada d'intervenció. Capacitat per reflexionar sobre els processos d'ajuda i de canvi i poder acomodar eines d'altres camps d'intervenció a la labor del treballador i la treballadora social. Es poden consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver adquirit en finalitzar el grau en la següent adreça: http://estudis.uib.cat/es/grau/comp_basiques/ .

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Guia docent

Aquesta assignatura proposa tant la reflexió com l'adquisició de la visió estratègica del canvi personal. Aquest model d'intervenció se sustenta en posicionaments epistemològics sobre el canvi i les relacions humanes que han de ser qüestionats per poder comprendre, aplicar i generar solucions noves i útils davant les dificultats de les persones. El Model Centrat en les Solucions en Treball Social proposa l'adquisició d'eines per a l'assessorament, la relació d'ajuda i la transformació personal basades en la construcció d'objectius, ampliació d'avanços sobre el que funciona i fa un especial recalcament en el professional com a generador de diàlegs sobre el canvi i les competències personals.

Continguts temàtics

Tema 1. Premisses del Model Centrat en les Solucions

Constructivisme, Construccionisme Social. Model Sistèmic. Les causes dels problemes humans. Del per què al com. Teoria de la Comunicació. El llenguatge com a constructor de la realitat. Els Orígens de la intervenció centrada en solucions. Model del BFTC de Milwaukee. Supòsits bàsics del model centrat en les solucions. Cosmovisió i ajust. Plantejament no-normatiu. El principi d'Ockham. El principi de la utilització. Resistència al canvi. Concepte de recursos. Xarxa Social. Concepte de canvi mínim. Co-construir contextes de canvi. Postures cap a la intervenció. Diferències entre el model tradicional del canvi i el model centrat en les solucions.

Tema 2. La conversa orientada al canvi

El Llenguatge del client. Modalitats sensorials. L'ús del etiquetaje. La redefinició i la reestructuració de les situacions problema. El llenguatge com constructor d'alternatives i possibilitats. La construcció d'expectatives de canvi a través del diàleg centrat en les solucions.

Tema 3. Treballant l'admissió de nous casos i expedients

L'Estructura de la Primera Entrevista. Fase social i definició del context. L'anàlisi de la demanda. Co-construint problemes resolubles (definició del problema). Teoria del problema i teoria del canvi. El canvi pre-tractament. La pregunta miracle. Construint objectius. Característiques dels objectius. Converses orientades a la consecució de metes individuals o familiars. El pla d'acció.

Tema 4. Construint avanços i excepcions

Concepte d'excepció. Excepcions deliberades i espontànies. El treball amb les excepcions. L'atribució de control dels canvis. Concepte de Recursos. Generant autoeficàcia i expectatives d'èxit. Com construir diàlegs amb escales. Escala d'avanç. El treball amb Escales. Generant excepcions i objectius. Escala de confiança. Escales actives.

Tema 5. El Disseny de tasques per introduir canvis

La pausa. Els elogis. La venta de la tasca. Objectius de les tasques. Disseny de la tasca segons la modalitat de cooperació dels usuaris. La Presa de decisions sobre les tasques. Tasques centrades en els objectius. Tasques centrades en les excepcions. Tasques centrades en els patrons problemàtics. Riscos de les tasques. Tasques genèriques. Idees per generar tasques.

Tema 6. Planificació de sessions centrades en solucions

Sessions successives. Revisió d'avanços i objectius. El procés de Deconstrucció. Prevenció de recaigudes. Aprendre de les recaigudes. Què fer quan no hi ha avanços. Preguntes d'afrontament. Buscant objectius i excepcions nous. Revisar relació i modalitat de cooperació. Canviar de línies de treball. Estratègies de coping-sequence.

Tema 7. Finalització de l'assessorament centrat en les solucions

El tancament de la intervenció. Finalitat del tancament. Atribució de control. Repartiment de mèrits. Agraïments. Ampliar l'audiència dels canvis. Celebració de rituals de canvi i de tancament. Reforçar els avanços a través d'acreditacions. Revisar avanços en objectius. Afiançar

Guia docent

prevenció de recaiguda. Treball amb escala de confiança. Revisar xarxa social dels usuaris. Assessorament a l'assessor. Usuaris com a experts. Seguiment. L'ús i la confecció d'informes.

Metodologia docent

A continuació es descriuen les activitats de treball presencial i no presencial (o autònom) previstes per a l'avaluació i desenvolupament de les competències pròpies d'aquesta assignatura.

Com a forma d'afavorir i potenciar aquesta labor autònoma de l'alumnat, l'assignatura tindrà el suport a través del Campus Extens. Mitjançant aquesta plataforma hi haurà la possibilitat de comunicació en línia i a distància amb el professor, el calendari d'activitats i docència de l'assignatura, documents pertanyents a l'assignatura i possibles enllaços d'Internet. Les propostes per al treball autònom tant individual com en grups petits es trobarà en aquest recurs. També estarà disponible el material d'avaluació per a ús autònom dels alumnes, com a mesura progressiva de valoració de l'adquisició de les competències proposades en l'assignatura.

Volum de treball

En aquest apartat es presenta la distribució d'hores segons les diferents activitats de treball presencial i autònom. S'exposen les equivalències planificades en crèdits europeus (ETCS= 25 hores de treball de l'estudiant).

Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes sobre coneixements teòrico-pràctics	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, dinàmiques en grup petit, tècniques de role-playing, discussió de casos, s'exemplificaran els continguts teòrics i pràctics de l'assignatura. En cada unitat didàctica es donaran pautes per a la preparació autònoma dels continguts per part de l'alumnat	23
Classes pràctiques	Exposició	Grup mitjà (M)	Exposició en grup del treball sobre l'anàlisi d'un cas. Serà exposat en les darreres sessions del curs.	4
Classes pràctiques	Pràctiques presencials	Grup mitjà (M)	Mitjançant tècniques d'aprenentatge d'habilitats, modelaje i modelat de procediments, discussió en grup, tècniques simulades d'entrevista, visualització de vídeos, s'entrenaran les competències necessàries disposades en aquesta assignatura.	16
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	L'alumne realitzarà un examen final de preguntes curtes que correspondrà a continguts de la matèria vistos a classe i al desenvolupament d'una sèrie de qüestions referents al llibre o manual obligatori.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula Digital.

Guia docent

Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Resolució de les pràctiques individuals	Cada alumne haurà de presentar una memòria individual de les pràctiques realitzades en cada grup, amb 5 protocols tècnics, treballats a classe. Els alumnes podran anar revisant els treballs amb el professor i millorar-los o ampliar-los durant les classes pràctiques.	40
Estudi i treball autònom en grup	Anàlisi d'un cas	A l'inici del curs, es proposarà als alumnes que, en grup de 3-4 persones, realitzin un projecte sobre l'aplicació del model centrat en solucions a diferents àmbits de la intervenció psicosocial en treball social. El treball serà exposat al grup gran, en les últimes sessions del curs.	65

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Es valoraran les competències establertes per a aquesta assignatura mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació. En la taula del present apartat es descriu cada procediment avaluador, la tipologia (R: recuperable; RN: no recuperable), els criteris d'avaluació i el procediment de qualificació de l'assignatura sobre la base de l'itinerari evaluatiu.

Per a cada activitat, es marcarà una avaluació de 10 punts, sent necessari el 5 per ser considerada com superada. Les puntuacions es ponderen segons la taula.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Classes sobre coneixements teòrico-pràctics

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (no recuperable)
Descripció	Mitjançant el mètode expositiu, dinàmiques en grup petit, tècniques de role-playing, discussió de casos, s'exemplificaran els continguts teòrics i pràctics de l'assignatura. En cada unitat didàctica es donaran pautes per a la preparació autònoma dels continguts per part de l'alumnat
Criteris d'avaluació	Prova específica sobre els continguts de classe.

Guia docent

Es valorarà l'adquisició de coneixements sobre la matèria a través de 5 preguntes distribuïdes en cinc classes teòriques diferents. Cada pregunta realitzada equivaldrà a un 1% de la nota.

L'avaluació es realitzarà durant el període d'avaluació contínua en temps de classe teòrica.

Percentatge de la qualificació final: 5% amb qualificació mínima 5

Exposició

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves orals (no recuperable)
Descripció	Exposició en grup del treball sobre l'anàlisi d'un cas. Serà exposat en les darreres sessions del curs.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat de síntesi i comprensió dels conceptes treballats durant l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 10% amb qualificació mínima 5

Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	L'alumne realitzarà un examen final de preguntes curtes que correspondrà a continguts de la matèria vistos a classe i al desenvolupament d'una sèrie de qüestions referents al llibre o manual obligatori.
Criteris d'avaluació	Prova específica sobre els continguts de classe i la bibliografia obligatòria. Capacitat de comprendre i reflexionar de manera coherent i relacionada objectivament amb els continguts exposats en l'assignatura. Format de la prova: proves de resposta breu amb contingut teòric i pràctic. Ha d'aconseguir-s'una puntuació de 5/10 per superar la prova. L'avaluació és realitzarà durant el període d'avaluació contínua i complementària.

Percentatge de la qualificació final: 35% amb qualificació mínima 5

Resolució de les pràctiques individuals

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	Cada alumne haurà de presentar una memòria individual de les pràctiques realitzades en cada grup, amb 5 protocols tècnics, treballats a classe. Els alumnes podran anar revisant els treballs amb el professor i millorar-los o ampliar-los durant les classes pràctiques.
Criteris d'avaluació	Es valorarà la capacitat d'estructurar la informació i selecció dels conceptes pràctics treballats amb l'exemplificació del cas.

Percentatge de la qualificació final: 15% amb qualificació mínima 5

Guia docent

Anàlisi d'un cas

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	A l'inici del curs, es proposarà als alumnes que, en grup de 3-4 persones, realitzin un projecte sobre l'aplicació del model centrat en solucions a diferents àmbits de la intervenció psicosocial en treball social. El treball serà exposat al grup gran, en les últimes sessions del curs.
Criteris d'avaluació	Treball sobre l'anàlisi d'un cas vist a les classes pràctiques. Es farà la selecció i resolució de dubtes del treball durant les darreres classes pràctiques. Presentació del treball en format electrònic. Lliurament del material que s'usarà en l'exposició del treball en gran grup. L'avaluació se realitzarà durant el període d'avaluació contínua i complementària.

Percentatge de la qualificació final: 35% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A continuació apareixen manuals bàsics per al treball, coneixement i recerca del model centrat en les solucions. A més, es proporcionarà a l'alumnat textos complementaris i lectures d'articles relacionats amb els diferents temes que es vagin abordant en l'assignatura. Aquests textos estaran disponibles en Campus Extens o de manera impresa en paper.

Bibliografia bàsica

- OBLIGATORI: Beyebach, M. (2006). 24 ideas para una terapia breve. Barcelona: Herder.
- Berg, I.K. y Miller, S.D. (1996). Trabajando con el problema del alcohol. Barcelona: Gedisa.
 - de Shazer, S. (1992). Claves en psicoterapia breve. Barcelona: Gedisa.
 - O'Hanlon, B. y Weiner-Davis, M. (1990). En busca de soluciones. Barcelona: Paidós.

Bibliografia complementària

- Watzlawick, P., Beavin, J.B. y Jackson, D.D. (1967). La Teoría de la comunicación humana. Editorial Herder, Barcelona.
- Prior, M. (2011). Minimáximas. 15 intervenciones mínimas de efecto máximo para la terapia y el asesoramiento. Herder, Barcelona.
- Slusky, C.E. (2014). La presencia de la ausencia. Barcelona: Gedisa.
- Milanesse, R. (2010) Cambiar el pasado. Superar experiencias traumáticas con la terapia estratégica. Herder, Barcelona.
- Nardone, G. (2009) Surcar el mar sin que el cielo lo sepa: lecciones sobre el cambio terapéutico y las lógicas no ordinarias. Herder, Barcelona.
- Escudero, V. (2015) Amenazan con quererme. Grupo 5, Madrid.
- Fiorenza, A. y Nardone, G. (1995). La intervención estratégica en los contextos educativos. Barcelona: Herder.
- Balbi, E. (2011) Curar la escuela: el problem solving estratégico para profesionales de la educación. Herder, Barcelona.
- Petteno, L. Verbitz, T. y Muriana, E. (2009). Las caras de la depresión. Herder, Barcelona.
- Fiorenza, A. (2003). Niños y adolescentes difíciles. RBA, Barcelona.
- Nardone, G. y Portelli, C. (2006). Conocer a través del cambio. Herder, Barcelona.
- Rodríguez-Arias, J.L. Y Venero, C. (2006). Terapia familiar breve. Guía para sistematizar el tratamiento psicoterapéutico. CCS, Madrid.
- Mordazzi, P. y Milanesse, R. (2008). Coaching estratégico: como transformar los límites en recursos. Herder, Barcelona.

Guia docent

- Fish, R., Weakland, J. H. y Segal, L. (1982). La táctica del cambio. Barcelona: Herder.
- Nardone, G. (2001). Modelos de familia. Barcelona: Herder.
- Nardone, G. (2002). Miedo, pánico y fobias. Barcelona: Paidós.
- Nardone, G. Milanesse, R. Verbitz, T. (2002). Las prisiones de la comida. Barcelona: Paidós.
- Nardone, G. y Watzlawick, P. (1990). El arte del cambio. Barcelona: Herder.
- Nardone, G. y Watzlawick, P. (1999). Terapia breve: filosofía y arte. Barcelona: Herder.
- Nardone, G. (1998). Psicoluciones. Barcelona: Herder.
- Nardone, G. y Salvini, A. (2004). El diálogo estratégico. Barcelona: RBA, Integral.
- Selekman, M.(1996). Abrir caminos para el cambio. Barcelona: Gedisa.
- Watzlawick, P. y Nardone, G.(comps). (1999). Terapia breve estratégica. Barcelona: Paidós.
- Watzlawick, P., Weakland, J.H. y Fisch, R. (1974). Cambio. Barcelona: Herder.

Altres recursos

Al llarg del curs es visionaran videos reals i simulats i es realitzaran role-playing sobre entrevistes, tècniques i estratègies relacionats amb els continguts i habilitats que s'estiguin treballant.

